

بروشور انجمن علمی جغرافیا و برنامه ریزی بهار ۱۳۹۵ شماره ۲

عجیب ترین روستاهای ایران:

لیلپوت ایران

ماخونیک نام روستایی است از توابع بیرجند در استان خراسان جنوبی؛ این نقطه از ایران به واسطه قد کوتاه بودن بیشتر ساکنانش به لیلی پوت ایران مشهور است. ماخونیک یکی از هفت روستای شگفت‌انگیز جهان است. روستای لیلپوتی ایران شهرت و آوازه‌اش را از زنان و مردان کوتاه قامت خود دارد که شب‌ها، زیر سقفی کوتاه‌تر از سقف خانه‌های ما چشم می‌بندند و صبح‌ها، از چهارچوب‌هایی کوتاه‌تر از چهارچوب‌های خانه‌های ما پا بیرون می‌گذارند.

روستای نابینایان

این روستا که از توابع اسفراین است، اکثریت افراد در این روستا مادرزادی نابینا به دنیا آمده‌اند. اما نکته عجیب در این بین اینکه حیوانات اهلی نیز همانند گاو و گوسفند و حتی گربه‌ها در این روستا نابینا به دنیا می‌آیند.

روستای بی‌زمان

روستای ایستا از توابع طالقان یکی از روستاهای ایران است؛ روستایی که در آن زمان ایستاده است. این روستا جایی است که هیچ‌گونه امکانات دنیای جدید را نمی‌پذیرند و بدون آب لوله کشی، گاز، برق، درمانگاه، ماشین آلات، وسایل ارتباطی و... زندگی می‌کنند. ساعت مچی و دیواری در محل زندگی اهالی این روستا وجود ندارد و سیمان و آهن در معماری خانه‌های آنان به کار نرفته است. آنان به نحو اسرارآمیزی از مردم فاصله می‌گیرند و کمتر کسی را به خانه خود راه می‌دهند. حتی شایع است که میگویند اهالی این روستا شناسنامه ندارند و جزو جمعیت آمارای ایران هم محسوب نمی‌شوند.

روستایی که به لاتین می‌نویسند

اما بدون شک عجیب‌ترین روستای ایران روستای زرگر است. اهالی این روستا هم ایرانی‌اند هم اروپایی، مردم روستای «زرگر» زبان مادریشان «رومانو» است؛ داستان زبان رومانو بیشتر شبیه افسانه است. زرگری‌ها خودشان هم دقیقاً نمی‌دانند متعلق به کجای جهان هستند و چه شد که به ایران آمدند و شدند رومانوی کشاورز ایرانی که به زبان ترکی هم مسلط است، این مردم همه‌شان به زبان رومانو حرف می‌زنند و به لاتین می‌نویسند.

تحلیل اقلیمی سیل اخیر خوزستان

سیل جنوب ایران که در سه روز گذشته زندگی هزاران نفر را در ۱۳ استان کشور با مخاطره روبرو کرده یکی دیگر از هوا سختی‌های (Climate Extremes) غافلگیرکننده چند سال

اخیر ایران است که تا هم اکنون هم توانسته آمارهای غیر منتظرهای به جا بگذارد.

در شولآباد لرستان رکورد ۲۷۱ میلی‌متر بارش در ۴۸ ساعت ثبت شده که بیشتر از نصف مجموع بارش سالانه این منطقه است. در آبدانان و دهلران هم در همین سامانه بارشی ۲۲۰ میلی‌متر بارش ثبت شده است، نزدیک به معادل کل بارش سالانه این منطقه. میزان بارش ۴۸ ساعته خرم آباد (۱۷۰ میلی‌متر) و پل‌دختر (۱۷۵ میلی‌متر) نیز در دهه‌های اخیر سابقه نداشته است.

ایجاد حفره عظیم بر اثر سیل در ایلام

سابقه اقلیمی

بارش در این حجم در محدوده مرکزی زاگرس، عمدتاً لرستان و ایلام و کرمانشاه و استان مرکزی، چنانکه گفته شد در دهه‌های اخیر بی سابقه است ولی در دوره‌های اقلیمی بدون سابقه نیست. حتی بارش بیش از این مقدار و سیل شدیدتر از این حجم نیز در دوره ثبت رکوردهای اقلیمی منطقه (هشتاد سال اخیر) تجربه شده است. سیل سال ۱۳۵۹ شمال خوزستان یک نمونه مشابه بوده

است. گفته شده که دبی خروجی سد دز به واقع سیل را ایجاد کرده است. در حالی که این دبی در اوج سیل طی سه روز گذشته بین ۱۸۰۰ تا حداکثر ۳۵۰۰ متر مکعب در ثانیه بوده، در حالی که اساساً طراحی این سد بر مبنای امکان خروج ۱۰ هزار متر مکعب بر ثانیه در سیلاب‌های شدید بوده و میزان خروجی کنونی اگرچه برای اولین بار در ۱۲ سال گذشته رخ داده است، مکرراً در طول عمر این سد و در دهه‌های گذشته سابقه داشته است. به نظر می‌رسد آنچه که مشکلات را ایجاد کرده به واقع نه خود پدیده بارش و نه گشودن ناگهانی دریچه‌های سد دز (شایعه‌ای که در شبکه‌های اجتماعی دست به دست می‌چرخد)، بلکه مدیریت نابسامان چشم‌انداز پایین دست، ساخت و ساز بدون ضابطه و تخریب فضای کالبدی سرزمین بوده است.

نسبت این بارش با خشکسالی

مبنای تعیین روندهای اقلیمی بلند مدت یک منطقه هرگز میزان بارش موقت هفتگی یا ماهانه و حتی سالانه هم نیست. برای آنکه یک وضعیت هوا شناختی مبنایی برای تعیین یک وضعیت غالب اقلیمی قرار بگیرد دست کم باید ۳۰ سال تداوم داشته باشد. متأسفانه در رسانه‌ها دیده می‌شود که حتی بعضاً متخصصان رشته‌های مرتبط با علوم محیطی با اشاره به این سیل ابراز امیدواری می‌کنند که دوران خشکسالی به پایان رسیده باشد یا اینکه تصورات در باره آن اکنون مستندی برای نقض پیدا کرده باشد. روند کنونی کاهش بارش در منطقه خاورمیانه از اوایل دهه شصت میلادی آغاز شده (نزدیک به شصت سال پیش)، از نیمه

دهه هفتاد شدت گرفته (از حدود ۳۵ سال پیش) و در پانزده سال اخیر توانسته به عنوان یک الگوی اقلیمی بر چشم‌انداز مسلط شود. عجالتاً هیچ مستندی که نشان بدهد این روند برگشت‌پذیر است وجود ندارد و بر عکس مستندات پرشماری تاکید می‌کنند که خاورمیانه در سال‌های پیش رو باز هم گرم‌تر و خشک‌تر خواهد شد.

سیلاب‌های ویرانگر در ایران			
ردیف	سبیل	سال وقوع	تلفات انسانی
۱	گلستان ۱	۱۳۸۰	بیش از ۵۰۰ کشته و مفقود
۲	دریند یا تجریش	۱۳۶۶	بیش از ۳۰۰ کشته و مفقود
۳	نکا	۱۳۷۸	بیش از ۶۰ کشته
۴	ماسوله	۱۳۷۷	۵۷ کشته
۵	گلستان ۲	۱۳۸۱	۵۰ کشته
۶	تهران و مازندران	۱۳۶۴	۲۸ کشته و مفقود
۷	بازفت و شورگرد	۱۳۸۷	۱۴ کشته و مفقود
۸	ایلام	۱۳۶۴	۸ کشته و مفقود
۹	قم	۱۳۸۸	۷ کشته و مفقود

آب شدن یخچال طبیعی زکریا ایستروم سطح دریاها را تا نیم متر بالا می‌آورد

سرعت گرفتن روند ذوب شدن یخچال طبیعی «زکریا ایستروم» در شمال شرقی گرینلند می‌تواند سطح آب دریاها را تا نیم متر بالا بیاورد. یخچال زکریا ایستروم بر سستی در بستر دریا قرار داشت اما در سال ۲۰۱۲ از آن جدا شده و حرکت آن به سمت دریاها شتاب گرفته است. اتصال یخچال‌های طبیعی به بستری سنگی در ثبات آن‌ها نقش اساسی دارد. بر اساس این مطالعه این یخچال اکنون هر سال پنج میلیارد تن یخ وارد اقیانوس می‌کند. شکل و دینامیک این یخچال طبیعی در چند سال گذشته تغییر

شدیدی پیدا کرده است؛ این یخچال طبیعی در حال حاضر حجم عظیمی از یخ را روانه اقیانوس می‌کند که سطح آب دریاها را در دهه‌های آینده بالاتر خواهد برد. این تحقیق بر اساس ۴۰ سال بررسی یافته‌های ماهواره‌ای و مطالعه شکل، اندازه و موقعیت جغرافیایی یخچال‌ها در طول زمان انجام شده است.

یخچال زکریا ایستروم از بالا به دلیل آب‌های گرم اقیانوسی و از پایین به دلیل چند دهه افزایش مداوم دمای هوا به سرعت در حال ذوب شدن و تبدیل شدن به قطعات کوچک‌تر است. یخچال عظیم دیگری موسوم به یخچال ۷۹ در نزدیکی زکریا ایستروم در حال ذوب شدن است اما نه به سرعت یخچال زکریا، چرا که تپه‌های خشک مجاور آن را محافظت می‌کنند. محققان می‌گویند اگر هر دو یخچال کاملاً آب شوند سطح آب دریاها را یک متر بالاتر خواهند آورد و اگر تمام یخچال‌های گرینلند ذوب شوند، در روندی آرام که هزاران سال طول خواهد کشید، سطح آب دریاها ۶ متر بالاتر خواهد آمد. از سال ۱۹۹۰ ذوب شدن یخ‌های آلپ و قطب جنوب ۲۰ سانتی‌متر آب دریاها را بالاتر آورده است. بر اساس تحقیقی دیگر، با پیشی گرفتن سرعت آب شدن یخ بر بارش برف، گرینلند از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ سالانه ۲۱۱ میلیارد تن یخ از دست داده است. کارشناسان سازمان ملل تخمین زده‌اند که سطح آب دریاها در قرن حاضر ۲۶ تا ۸۲ سانتی‌متر بالاتر خواهند آمد.

تهیه کننده: فینا عباسی نیا